

II miejsce w konkursie „25 lat Grundtviga – od Socratesa do Erasmusa”

Autorka/Autor	Jarosław Marciszewski
Nazwa organizacji Beneficjenta	Polskie Stowarzyszenie na rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelktualną koło w Gdańsku
Tytuł pracy	Nowi Liderzy - osoby z niepełnosprawnością intelektualną jako edukatorzy i twórcy w drodze do niezależnego życia
Kategoria konkursu	TEKST
Streszczenie pracy	Misją Polskiego Stowarzyszenia na rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelktualną (PSONI) koło w Gdańsku jest wspieranie osób z niepełnosprawnością w ich drodze do samodzielności. Jednocześnie grupa osób z niepełnosprawnością intelektualną (OzNI) pozostaje jedną z najbardziej wykluczonych w unii europejskiej. Międzynarodowe programy edukacyjne takie jak Erasmus lub Grundtvig zawsze kładły duży nacisk na wspieranie społeczności, których prawa nie były w pełni przestrzegane. Dlatego też realizacja europejskich programów edukacyjnych – z aktywnym udziałem osób z niepełnosprawnością intelektualną na każdym etapie projektu - stała się bardzo ważna w działaniach PSONI koło w Gdańsku.

Nowi Liderzy - osoby z niepełnosprawnością intelektualną jako edukatorzy i twórcy w drodze do niezależnego życia

Rozpoczęliśmy realizację projektów finansowanych ze środków sektora Edukacja dorosłych jeszcze w czasach, jak sektor nazywał się programem Grundtvig i nie przestajemy, a wszystkie nasze projekty aktywnie i z sukcesem angażują w realizację osoby z niepełnosprawnościami intelektualnymi (OzNI). Pierwszym większym projektem, który chciałbym opisać jest „**Leading My Own Life**”. W projekcie uczestniczyły organizacje z Polski, Szwecji oraz Irlandii Północnej. Założeniem współpracy było wzmocnienie kompetencji liderskich osób z niepełnosprawnością intelektualną. Każda organizacja obrała własny styl pracy, ale wspólnym rezultatem projektu był film „Shout it out loud with Super Love Woman”, nakręcony w konwencji kina niemego i pomimo poważnego tematu zawierający nutę komediową.

Wszystkie przedstawione w filmie scenki dotyczą sytuacji doświadczanych na co dzień przez osoby niepełnosprawne. Poruszają kwestie utrudniania rozwoju umiejętności, wyręczania bez potrzeby, ograniczania wolności – czyli uniemożliwiania bycia liderem w ich własnym życiu. Każda ze scenek była inspirowana jakimś doświadczeniem lub sytuacją, w której potencjalnie mogłyby się znaleźć osoby niepełnosprawne. **Co ważne, wszystkie scenki zostały wymyślone przez osoby z niepełnosprawnościami**. W ten sposób również chcieliśmy podkreślić liderski charakter tego projektu. Każda odgrywana historia została poprzedzona wcześniejszymi warsztatami, podczas których wyłanialiśmy najlepsze pomysły.

Link do filmu - <https://www.youtube.com/watch?v=jQ63NtL1w6A&t=177s>

Bardzo ważnym elementem były także warsztaty liderskie, podczas których OzNI nauczyły się prowadzić warsztaty muzyczne, teatralne oraz plastyczne. To również rewolucyjne myślenie o OzNI, po raz pierwszy to one stały się edukatorami a nie odbiorcami „pomocy”. Podczas realizacji projektu kilkanaście osób z niepełnosprawnościami przeszło wielogodzinne szkolenia i poprowadziło warsztaty

dla kilkuset osób. Warto podkreślić, iż w Gdańsku OzNI nadal prowadzą warsztaty zarówno muzyczne jak i teatralne. Od 2019 roku udało się przeprowadzić niemal 100 warsztatów dla ponad tysiąca uczestników.

Kolejnym wyjątkowym projektem był dla nas „**The Search for the Holy Grail**”. Pytaliśmy w nim gdzie jest „Święty gral” w relacji między osobami wspierającymi a osobami z niepełnosprawnościami? Co zmienia ich życie na lepsze? Rezultatem był edukacyjny e-book oraz filmy odpowiadające historii uczestników.

W projekcie uczestniczyło 4 partnerów z Polski, Szwecji, Irlandii Północnej oraz Włoch. Wszystkie organizacje pracowały z osobami z niepełnosprawnościami (niepełnosprawność intelektualna, autyzm, osoby niesłyszące). **Główną rolę w procesie tworzenia „produktów intelektualnych” odgrywały osoby z niepełnosprawnościami.** Naszym celem było wyprodukowanie 4 filmów edukacyjnych i e-booka / książki elektronicznej. Podczas produkcji filmów oraz e-booka pytaliśmy osoby z różnymi niepełnosprawnościami co było naprawdę istotne we współpracy z pedagogami, terapeutami, nauczycielami ale też rodzicami i rówieśnikami. Pytaliśmy o momenty, w których ich życie „zmieniło się na lepsze”. Dzięki temu uzyskaliśmy różnorodne narzędzia edukacji poza formalnej, dotyczące tematów takich jak: praca, samodzielne mieszkanie, hobby, zainteresowania, współpraca z terapeutami, nauczycielami, budowanie relacji rodzinnych.

Rezultatem projektu są filmy opowiadające odmienne historie o ludziach pragnących niezależności i równego traktowania. Film z Polski - https://www.youtube.com/watch?v=NXcGArmy_8g

Istotną rolę odgrywa także e-book / książka elektroniczna, która opowiada historie poszczególnych uczestników. W kolejnych rozdziałach dowiadujemy się o tym: jakie są historie uczestników ze wskazaniem momentów znalezienia „Świętego Grala”, wypowiedzi pracowników, terapeutów oraz członków rodziny, którzy zostali wskazani przez uczestników projektu. W książce znajdują się następujące rozdziały: „To My”, „Dos and dont’s” - „Co robić a czego nie robić”, „Mój pierwszy raz”, „Filmy edukacyjne” oraz „Wywiady z osobami wspierającymi ”

Linki do E-book “Szukając świętego grala” wersja polska - <https://tiny.pl/w546k>

Co bardzo ważne, liderami procesu tworzenia były osoby z różnego typu niepełnosprawnościami. Były one twórcami scenariuszy, aktorami, kręciły filmy w poszczególnych krajach, tworzyły ilustracje i grafiki wykorzystane w e-booku, stworzyły muzykę do filmów oraz uczestniczyły w tworzeniu tekstów. W e-booku i filmach znajdziemy historię osoby niewidomej, która jest mistrzem świata w strzelaniu z łuku, opowieść o wychodzeniu z bezdomności czy radzeniu sobie z depresją.

Kolejnym bardzo ważnym dla nas działaniem był projekt „Różnodźwięki” / „Different Sounds” . Realizowany był przez trzy organizacje: z Polski, Szwecji i Niemiec. Wszystkie współpracowały z OzNI. W ramach projektu stworzono cztery rezultaty pracy intelektualnej: książkę drukowaną pt. „Różnodźwięki”, e-booka na czytniki, multimedialnego e-booka i film animowany. Opowieści, teksty, zdjęcia, obrazy i muzyka wykorzystane w publikacjach zostały stworzone przez artystów wspieranych przez organizacje partnerskie. Dzięki dyskusjom i procesowi kreatywnego pisania autorzy stworzyli cztery historie. **Przedstawiono w nich następujące tematy: prawo bycia artystą dla każdego, szacunek dla różnorodności i alternatywną komunikację.**

Wersję multimedialną książki można znaleźć pod adresem: www.differentsoundsproject.com/pl

Animacja „Wazon, który chciał śpiewać operę”: <https://www.youtube.com/watch?v=uoZq9AybdeA>

Częścią projektu były również warsztaty muzyczne, malarskie i graficzne. Wszyscy partnerzy zaangażowali trzy zespoły muzyczne: Remont Pomp z Polski, Sprak Orchestra ze Szwecji i IBies z Niemiec. Międzynarodowe zespoły utworzyły jedną dużą grupę o nazwie „Different Sounds” Orchestra. Muzycy zagrali sześć koncertów w trzech krajach.

Co istotne, w procesie tworzenia książki/e-booka i filmu animowanego ponownie główną rolę odegrali osoby z niepełnosprawnościami przy odpowiednim wsparciu edukatorów. Historia, fabuła, wywiady,

grafika, muzyka, zdjęcia – wszystkie te produkty zostały stworzone przez nich. Następnie profesjonalnie przygotowane do publikacji.

Wydrukowana książka „Different Sounds” w limitowanej edycji jest dostępna w trzech językach: polskim, szwedzkim i niemieckim. Z tego co wiem „Różnodźwięki” to pierwsza książka napisana w całości przez osoby z niepełnosprawnością intelektualną.

Informacje o projekcie można znaleźć na stronie: www.differentsoundsproject.com

Wszystkie wyżej wymienione działania wpisują się w nową politykę usamodzielniania osób z niepełnosprawnością intelektualną. Samostanowienie, proces wspieranego podejmowania decyzji, świadome i podmiotowe uczestnictwo w projektach zawsze było dla nas priorytetem. Ogromne zainteresowanie projektami międzynarodowymi ze strony OzNI również utwierdza nas w przekonaniu, iż są to ważne i potrzebne projekty.

Poprzez wieloletnie doświadczenie mogę także obserwować indywidulane historie uczestników projektu. Na podstawie obserwacji mogę stwierdzić iż projekty Erasmusa są zdecydowanie jednym ze „świętych grali” dla osób z niepełnosprawnością intelektualną, jeśli traktowane one są z ogromnym szacunkiem jako osoby i jako twórcy.

*Jarosław Marciszewski
Koordynator projektów Erasmus
Prowadzący zespół muzyczny Remont Pomp*